

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון רצג ♦ חשוון תשפ

ערב שב"ק פרשת חיי שרה

דברי אלוקים חיים מורן רבינו הגה"ק זיע"א

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה ולכאורה נראה שמה שכתוב בסוף, שני חיי שרה כמיותרת, דמכיון שכתב כבר ויהיו חיי שרה וגו', ורש"י שכתב "שני חיי שרה כולם שוין לטובה" נראה שרצה בזה לתרץ את מה שכתוב "שני חיי שרה" שהפסוק רצה לומר בזה שכל החיים והשנים של שרה אמנו היו הכל שוין לטובה, אבל רש"י לא ביאר מה הכוונה שכולן שוין לטובה, ובפשטות נראה שכוונת רש"י לומר ששרה היתה צדקת בכל ימי חייה אשר חייתה, ולכאורה זה פשוט שכך היה ומה קמ"ל.

ונראה שר"ל שלא נחשוב ששרה היתה בבחינת בעלי תשובה שמעלתם גדולה אלא שהיתה בבחינת צדיק מעיקרא ועד סוף ימיה, חה עדיף יותר מבעלי תשובה והנה בגמרא (ברכות ל"ד) איכא פלוגתא מי עדיף "צדיק גמור" או בעל תשובה ופסק הרמב"ם כמ"ד שבעלי תשובה עדיפים על צדיקים גמורים שלא חוטאים מעולם ומקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד בו, כלומר שמעלתם גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם מפני שהם כושין את יצורם יותר מהם כלומר מהצדיקים הגמורים שלא חטאו, ואם כן לכאורה אם נגיד שזה כוונת רש"י במה שכתב כולן שוין לטובה, שהיתה צדקת כל ימיה, יוצא שהשבח הוא לא כ"כ גדול מבעלי תשובה מכיון שבעלי תשובה הם במעלה יותר גדולה.

והנה המהרש"א כתב (שם בגמ') דלא איירי בחטא ועבר עבירה בפועל אלא ר"ל שהיה קרוב לפי מחשבתו לעבור עבירה ובזה שגבר על יצרו ולא עשה העבירה יש לו מעלה יתירה על הצדיקים הגמורים שלא היה בהן הסתה מהיצר הרע ולא קרבו לעבירה, ולמ"ד שסובר שצדיקים גמורים הם יותר חשובים מבעלי תשובה הוא מטעם שיש להם מעלה יתירה שלא חטאו כלל גם לא במחשבה משא"כ זה הקרוב לדבר עבירה עבר מיהו במחשבה עכ"ל

ולפי זה מה שפסק הרמב"ם שבעלי תשובה יותר במעלתם מהצדיקים, לא מיירי מבעלי תשובה שחטאו בפועל, ולכן אפשר לומר מה שכתב רש"י בלשונו הק' שכולן שוין לטובה, פירושו הוא ששרה אמנו היתה צדקת מעיקרא חה למ"ד שצדיק גמור יותר חשוב ויתכן גם למ"ד שבעלי תשובה יותר חשובים כי לא מיירי במי שחטא בפועל ודו"ק.

והנה גבי אברהם לא פירש רש"י שכולן שוין לטובה, כי אצל אברהם איתא בגמרא דמס' נדרים פלוגתא ממתי הכיר אברהם את בוראו ויש אומרים שרק בהיותו ארבעים שנה הכיר את בוראו ויש אומרים שבג' שנים הכיר את בוראו והרמב"ם פוסק (בהלכות ע"ז פ"א הל' ג') כמ"ד שרק בהיותו ארבעים שנה הכיר את בוראו. והראב"ד השיג וכתב שיש אגדה שכתב שהכיר אברהם את בוראו בהיותו בן ג' שנים ע"ש.

המשך בעמ' ב'

בניני חיים

ויהיו חיי שרה וכו'

נראה לפי שכל ימי חיי שרה היתה נדבקת תמיד להשם הוי"ה ב"ה, וממנה היתה חיותה, חה "ויהיו" היינו שחיי שרה היה רק מיהיו, דהיינו מהשם הוי"ה ברוך הוא.

קדושת לוי

והיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה, רש"י כולן שוין לטובה, איך יתכן לומר כן והלא רוב שנותיה היתה חשוכת בנים ושרויה בצער, סובלת רעב וגלות שבויה ביד פרעה ואבימלך וכיוצא בפרעניות הללו, ואיך כל שנותיה שוין לטובה, אכן הכוונה אמר הרבי רק זושא מאניפולי שבכל שנותיה אמרה על כל מאורע בשויה "גם זו לטובה" על רעה ברכה את ה' כשם שמברכין על הטובה, ומעולם לא ידעה רק מה טיבו עיו שהכל מידו של ה' הטוב.

תורת הרבי רבי זושא

ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכתה

פרש"י נסמכה מיתת שרה לעקדת יצחק לפי שע"י בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרח נשמתה ממנה ומתה, ולהבין הרי אמר"ל שאברהם היה טפל לשרה בנבואה, אם כן היה לה לשמוח על בשורת העקידה שהעלו את בנה עולה לה' ולמה פרח נשמתה בהתבשר לה בשורת העקידה, אלא נלע"ד בדרך אפשר שפרחה נשמתה מחמת גודל הצער שהעלימו ממנה את מעשה העקידה ולא זכתה לקחת חבל בעבודה גדולה כזאת, חאת שלא גילה לה הקב"ה את דבר העלאת בנה לעולה ראה שלא היה בכוחה לעמוד בנסיון הזה, ומפי זה הצטערה עד שנגע לליבה וכו' חוקי חיים

ויבא אברהם לספוד לשרה

יש לומר עפ"י מה שמבואר בפסקים שבימים בין יוה"כ לסוכות אסור ההספד ורק חכם בפניו מותר להספידו, ואמרנין בגמ' אשת חבר כחבר, ולפי זה הוצרך אברהם אבינו דווקא לבוא לביתו כדי להספידה שרק בפניה היה מותר לו להספידה, כי כתב בעשרה מאמרות דהעקידה היה ביום הכיפורים ולפי זה בא אברהם לביתו סמוך לסוכות כי היה מהלך של שלשה ימים עד חברון, ולזה אמר ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה והסמיך הביאה להספד, שהרי מחמת ההספד הוצרך לבוא לביתו.

דברי יואל

ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלקי וגו'

אשר אנכי יושב בקרבו בשידוך צריכים מאוד להקפיד ולהזהר מלהשתדך עם אדם שמסתכל על יראי ה' כבטלנים, ובזה מבואר בדרך צחות מה שאמר אברהם לאליעזר "ואשביעך אשר לא תיקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו" היינו אלו שמסתכלים על יראי ה' כמי שיושב בטל, איתם אל תשתדך אמרי חיים

וגם לגמליך אשאב הנראה לרמז בזה גודל המחזיקים ידי תלמידי חכמים הם תמכי דאורייתא, אף שאין בהם תורה, אעפ"כ גם המה ראויים לשכר טוב ולהשפעות טובות, חה הפי' "וגם לגמליך" הם הגומלי חסדים, "אשאב" להשפיע להם כל טוב וחסדים רבים. תפארת שלמה

ובהגות מימוניות כתב לקיים שניהם דמבן שלוש התחיל אברהם אבינו לשוטט במחשבתו ולחשוב בבוראו אבל בהיותו בן מ' הכיר כבר בבוראו ולכאורה לפי זה מעלתה של שרה יותר גדולה מאברהם מכיון שאברהם רק בהיותו בן ג' או מ' הכיר את הבורא ובשרה לא כתוב כך ונראה לפי רש"י שכתב שכולן שוין לטובה שהיא הכיר את הבורא כל העולמים מתחילה שנולדה כך משא"כ באברהם.

ולפי זה יובן מה שכתוב ברש"י על הפסוק (לעיל כ"א י"ב) כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה, בקול רוח הקודש שבה ולמדנו שאברהם היה טפל לשרה בנביאות עכ"ל, והוא פלא ומה באמת היתה מעלתה יותר ולפי מה שכתבנו ניחא מכיון שהיתה צדקת גדולה וכל ימיה שוין לטובה ולא היתה בבחינת בעל תשובה, ולכן היתה נביאה גדולה משל אברהם עד כדי כך שאברהם היה טפל בנביאות לשרה, כמ"ש רש"י הק' כי אברהם לא הכיר את בוראו עד ג' שנים וי"א עד ארבעים שנה, ולכן היה במדרגת בעל תשובה ולפי המהרש"א בעל תשובה כזה לכולי עלמא צדיק גמור יותר חשוב ולכן היתה מעלת שרה בנביאות יותר ממעלת אברהם, וכ"ז בדרך אפשר וגם ניחא מש"כ כל ימיה שוין לטובה שצדיק גמור נקרא טוב כידוע.

(ובמאמר המוסגר לכאורה צ"ע בזה כי כתוב אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא אם כן איך יתכן צדיק גמור, כבר פירשו בזה שכל זה נאמר על כללות העולם אבל ישנם שאין להם שום חטא, וגם פירשו שהחטא הוא מלשון חיסרון כידוע, ואם כן הפירוש הוא שלצדיק אין חטא בפועל אלא חיסרון במעשיו הטובים שיתכן שיש איזה חסרון בכוונת המצוה וכו')

ועוד אפשר לומר בכוונת רש"י שכתב "שני חיי שרה כולן שוין לטובה" על דרך שכתבו בספרים הק' על הפסוק שויתי ה' לנגדי תמיד שהיא מלשון השתוות שיהיה הכל שוה אצלו, זה המדרגה הכי גדולה לאדם שיהיה אצלו שיווין בין לטובה ובין לרעה, ויאמר הלא כל זה נשלח מאתו יתברך ואם בעיניו הוא הגון, בהדי כבשי דרחמנא למה לי, ויחשוב שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ויקבל הכל בשמחה רבה ויאמר על הכל ברכת שהכל נהיה בדברו, וברוך הוא וברוך שמו (ועיין בספר כתר שם טוב ח"א)

וגם מובא בספרים הק' שיש ג' מדרגות באנשים שיש אנשים שאם יש להם טובה הם שמחים אבל אם ח"ו יש להם רעה הם עצבים וכואבים, ויש מדרגה שניה באנשים שגם אם באה עליהם ח"ו רעה, הם מתגברים עליו ומקבלים באהבה את היסורים, אבל המדרגה הכי גדולה היא שיש להם מידת ההשתוות וכנ"ל,

וגם מובא בספרים הק' שגם באם יבוא לאדם דבר טוב אל ישמח ביותר כי יחשוב שאולי הוא מאנשים שכתוב עליהם ומשלם לשונאיו על פניו להאבידם ח"ו משכר העולם הבא, אלא ישמח ויתן תודה ושבח לה' יתברך על הטובה שעשה לו ויתפלל על הבא שיהיה לטובה, ואל יתלה בכוחו ועוצם ידו ח"ו שזה גרוע ביותר, אלא ידע שהכל מאתו יתברך.

ומובא בחובות הלבבות (בשער יחוד המעשה פ"ב) ח"ל וכבר אמרו על אחד מן החסידים שאמר לחברו הנשתוות (כלומר האם הגעת כבר למדרגה שהכל שוה בעיניך) אמר לו באיזה

ענין, אמר לו (החסיד) נשתווה בעיניך השבח והגנות (האם שוה בעיניך השבח שמשבחים אותך או מגנים אותך) אמר לו, לא אמר לו (החסיד) אם עדיין לא הגעת (לחסידות הראויה) השתדל אולי תגיע אל המדרגה הזאת כי היא העליונה שבמדרגות החסידים ותכלית החמודות עכ"ל הק'

ונחזור לעניינינו במה שכתב רש"י הק' כולן שוין לטובה, דהנה שרה אמנו ע"ה אף אמנם בעדו עליה כל ימי חייה הרבה הרפתקאות וכמ"ש האוה"ח הק' על הפסוק ויהיו חיי שרה שבצער היו חיי שרה כי בכלום היתה בצער ע"ש, מ"מ שרה היתה מקבלת את הכל באהבה ובשמחה רבה זה שכ' רש"י כולן שוין לטובה שהיתה אצלה מידת ההשתוות, והיתה מקבלת את הכל באהבה ובחיבה.

וגם אצל אברהם אבינו כתוב והשם ברוך את אברהם בכל מכל כל, דהיינו שלא חסר לאברהם כלום וקיבל הכל באהבה ובחיבה כאילו הכל יש לו, וכן מסופר על הרבה צדיקים, וידוע הסיפור מר' רבי זושא זצוק"ל ששאלו אותו מה הפירוש שאמרו חז"ל חייבים לברך על הרע כמו על הטוב ולקבלם בשמחה, וענה שאצלו לא שייך זאת כי אצלו הכל טוב, והבינו בזה שכוונתו בזה כוונת חז"ל שאדם יחשוב שהכל טוב ויהיה בשמחה תמיד.

וגם מסופר גם כן מהרה"ק מהר"א מבצלזא זיע"א ששמע מהגבאי שלו ניחם את אחד בצערו באמרו כי גם להרב הק' היתה לו הרבה צרות וצער והכל קיבלם באהבה, וענה הרב הק' שזה אינו נכון כי מעולם לא היתה לו רעה בעולם, כי היתה לו מידת ההשתוות הנ"ל.

וגם ראינו בעינינו אצל רבינו הק' (משומרי אמונים זי"ע) שאף שעבר על אברהם כל העשרה נסיונות, מ"מ לא ראינו אצלו שום שינוי בעבודת השם, הן בעבודה התפילה והן בשולחן הק' והטהור, הכל שוין לטובה ביתר שאת וביתר עז עד ששבק חיים לכל חי זיע"א וימליץ טוב בעדינו.

ויעזור לנו השי"ת שיהיה מעשה אבות הק' סימן לבנים להתחזקות בכל הענינים ובפרט במידת ההשתוות שיהיה כל ימינו ושנותינו כולם שוין לטובה, ואין טוב אלא תורה ומצוות, ונזכה ללמוד וללמד ולשמור מצוותיה ולעשותם לשמה, ונזכה לכל הפחות להרהורי תשובה ובפרט לפני לימוד התורה ולפני עשיית המצוות, בכדי שלא נהיה ח"ו בבחינת ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי, וכמו שהאריך בזה הרה"ק בעל הבני יששכר זיע"א בספרו דרך פקודיך, ובאמת היא רמב"ם מפורשת (בפרק ז' מהלכות תשובה הלכה ז') שכתב קודם שעשה אדם תשובה הוא צועק ואינו נענה שנאמר כי תרבו תפילה איני שומע ועושה מצוות וטורפין אותן בפניו וכו' והיום (שעושה תשובה) הוא מודבק בשכינה וכו' צועק ונענה מיד וכו' ועושה מצוות ומקבלים אותן בנחת ובשמחה וכו' ולא עוד אלא שמתאווים להם שנאמר ועורבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם כשנים קדמוניות עכ"ל

ואם נשתדל לעשות כל זאת ולקיימם באמת ה' יברך איתנו יחד בברכה שלימה ונאמר אמן ונזכה לביאת גוא"צ במהרה בימינו מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן ואמן.

הפצת גליון השבוע

לזכרו הטהור של
הרה"ק ר' גדליה משה זצ"ל
הרה"ק שלמה מזוועהיל זי"ע
מזוועהיל
נלב"ע כד חשון תש"י

לזכר עולם יהיה צדיק

רביה"ק אברהם חיים זי"ע
בן רביה"ק אהרן זי"ע
משומרי אמונים
נלב"ע ביום ה' אלול תשעב

לזכר עולם יהיה צדיק

רביה"ק יצחק צבי משה זי"ע
בן רבינו אביגדור ב"ר משה זצ"ל
מקראלי
נלבע ה' אלול תשעט

נעימות חיים

היטיו וטיבם. מתפרנס הוא בכבוד ואף ברוחה. מדוע בחרת לך אומנות אחר? כלום לא מוטב היה לך להיות נגר במקום להיות מוכר בשוק, אחד מיני רבים?"

ענה הבן ואמר: "מאחר ונשאלתי, אספר דברים כהווייתם. כשפניתי אל אבי לשאול באיזה מקצוע לבחור, אמר לי: אחת היא לי, ובלבד שלא תהיה נגרי! שאלתי: מדוע, הלוא מצליח אתה בעבודתך ואף נחשב לעשיר! ענה אבי ואמר: הגם אתה כמותם הנותנים עיניהם במחיר, ואינם מודעים לקושי העבודה? הלוא הדבר הקל ביותר במלאכתי הוא, שעלי לעמוד על רגלי כל השבוע! שלא לדבר על מלאכת הסבלות, לסחוב קורות, ולשאת לוחות כבדים. שלא לדבר על הצורך לבוסס בהררי נסורת ולנשום אבק. וכל אלו הם הדברים השוליים, לפני המלאכה עצמה, הדרשת מאמץ וכו', מיומנות וריכוז, ורצופה במפח נפש: כאן נשרט העץ, כאן נסדקת הדלת, פה נלקחה מידה לא מדויקת, שם נחתך הדופן יותר מדי... לא בני! מילא אני התחלתי במלאכה זו בשחר נעורי וכבר זקנתי בה, לא אוכל לנטשה ולעזבה. אבל אתה, חייך לפניך, מצא לך אומנות נקייה וקלה..."

הודה לו החכם ופנה לשוב. "רואים אתם" אמר לבני החבורה "אין לכם לקנא באותו נגר. הבנתי זאת ברגע ששמעתי, שהוא עזר לבנו לרכוש דוכן בשוק ולא הכשירו להמשיך בדרכו..." זהו שאמר הקב"ה: אברהם אבינו עמל כל חייו לעשות רצוני. אבל מתי אדע כי שלם הוא עם עצמו בדרך שבחר, ומרוצה הוא ממנה - כאשר יחנך גם את בניו בדרכו, ויבחר להם את אומנותו!.

בן שלש היה אברהם אבינו כשהכיר את בוראו, שיבר את פסילי אביו והתעמת עם כל בני משפחתו וכל בני דורו. על אמונתו הושלך לכבשן האש, ישב בבית האסורים, התנסה בעשרה נסיונות ועמד בכולם. כל ימיו הקהיל קהילות ברבים, קרא בשם ה', הכניס אורחים ולימדם להודות לאדון הכל. ולבסוף מודיעו בורא עולם שאהבתו נתונה לו - על מה? לא על שהקדיש את כל חייו עבורו, אלא כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט (י"ח-ט).

יש להבין, האם כל חביבותו של אברהם אבינו, אבי המאמינים, מוסר הנפש, עובד ה' בכל מאודו, אינה אלא משום שיצוה את בניו ויירכסם בדרך הטובה?! האם אינו ראוי לאהבת ה' בזכות עצמו ועמלו?! התשובה על כך נוכל להבין במשל שאמר בעל "תשואות חן" זצ"ל: מעשה בנגר אומן שהיה מפליא במלאכתו. גילף גילופים מרהיבים ויצר רהיטים שהפליאו כל עין רואה. גדל כאומן, שרים ודוכסים היו מזמינים אצלו ארונות ושידות ושילמו בעין יפה וביד רחבה. פעם ישבו מספר אנשים במסיבת רעים, והשיחה התגלגלה על אותו חרש אומן. סחו הכל בהצלחתו בנימת קנאה בלתי מוסתרת. היה שם חכם אחד, ואמר: "אל תקנאו בו" תמהו: "מדוע?" ענה ושאל: "האם אתם מכירים את בנו?" אמרו: "ודאי! אביו פתח לו דוכן בשוק".

הפטיר החכם: "ובכן, הן רואים אתם... היו דבריו מוזרים, והמסובים אמרו: "מחילה, אינני מבינים מאומה". קם ממקומו ואמר: "בואו והתלנו נא אלי!" שמעו לקולו והלכו אחריו. הלכו לשוק לדוכנו של הבן. נתן לו החכם שלום ואמר לו: "שאלה לי אליך, הן אביך חרש אומן, ונדוע ביפי

עובדות חיים

נשא אשה, ומשום הכי מיד, ויאמר אל עבדו להתעסק בנישואיו של יצחק וכל זה יהיה למען אשר יצוה את עצמו, ואח"כ את בניו אחריו ושמרו דרך ה'.

(רבינו החוקי חיים ז"ע)

ויאמר עבר אברהם אנכי (כ"ד ל"ד)

מעשה היה שהגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א נזדמן פעם לעיירה אחת, אבל הוא לא פרסם את עצמו שם, ישב בקצה השולחן ולמד, בשבת קודש ביקש אחד מבעלי הבתים להזמין לסעודת שבת, אמר לו: אני ה"חפץ חיים", נדהם הלה ושאל, למה לא גיליתם דבר זה עד עכשיו, ענה ה"חפץ חיים", מצינו בתורה הקדושה, כשלבן הזמין את אליעזר לאכול ככתוב "ויישם לפניו לאכול" ענה "עבד אברהם אנכי", והתכוין לומר, אני נזהר בכשרות, אף אני אמר ה"חפץ חיים": כל הזמן אני מונע עצמי מפרסום, אבל כשמזמינים אותי לסעודה אני מגלה את זהותי כדי שלא יכשילוני במאכלים שיש בהם פקפוק ח"ו.

וישם לפניו לאכול ויאמר לא אוכל עד אם דברתי דברי (כ"ד, ל"ג)

הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זיע"א סיפר: שאביו הרה"ק ה"אמרי אמת" זיע"א נזקק מידי פעם להעיר לצעירים, שיהיו זריזים להתפלל מתון מתון ובכוונת הלב הראויה. וכיצד הוכיחם ה"אמרי אמת"? באלו דברי מוסר השתמש כדי לשבר אזנם על אודות הצורך להתפלל תפילת שחרית רגילה ביום חול לכהפ"ח קרוב לשעה שלמה? הסביר ופירש להם דרך צחות, כי בבוא אליעזר עבד אברהם לבית בתואל, הגישו לפניו סעודה, והתנצל ואמר, "לא אוכל עד אם דברתי דברי" פירוש, עד אשר אתפלל לפני האכילה. "ויאמר, דבר". השיבו לבן הארמי, נו, עמוד והתפלל וגמור. אולם אליעזר חזר והתנצל ואמר: "עבד אברהם אנכי" כלומר, מכיון שמאנשיו של אברהם אני, ממילא לא שייך כלל שאגמור תפילתי בחטיפה, תחילה עלי לעשות הכנה ראויה ולכוין לבי היטב בתפילה.

(סיפור צדיקים)

ויתן לי וגו' בכסף מלא (ג – ט)

אייתא בספיה"ק "חובת הלבבות": "מעשה בחסיד אחד שבא לקנות בחנות אחת, המוכר שהכיר מיד מיהו המבקר בחנותו, הציע לו את הסחורה שרצה בזיל הזול. השיב לו החסיד, אל נא יחר אפך שאני מסרב לקנות ממך במחיר זה שהצעת לי, שבן אנכי בא לקנות אצלך בכסף מלא ולא ביראת שמים.

ואברהם זקן בא בימים (כד, א)

מרגליה בפומיה דרביה"ק מבלאז'וב זי"ע לספר לכל יוצאי חלציו טרם הכנסם לחופה, משל למלך שאחד מאנשי מדינתו אהבו מאוד, ומרוב געגועים להיות מרואי פני המלך, מכר את כל נכסיו ובממון זה שיחד את שרי המלך שיתנו לו איזה עבודת שירות כל שהוא, וכאשר הרגיש המלך את עבודתו שנעשית בכל כוחו ומחשבתו על הצד הטוב ביותר, ושאל השרים על זאת, וספרו לו מכל הקורות עמו, עד שגידלו ונישאו על כל השרים, וכל מגמתו היה רק האיך לעשות את שרותו ברוב תשוקה על הצד היותר טוב ומועיל, ומחמת כן לא אבה לישא אשה למען יהא פנוי למלאכתו - מלאכת המלך, ויהי כאשר זקן האיש, וראה כי לא עוד זמן כביר לא יהא בכוחו לעמוד לשרת פני מלכו אהובו, התיישב בדעתו שבהיות שאיננו מבחין בין כל עבדי המלך אדם שיהא לבו כלבבו לשרת באמונה כמוהו את המלך, א"כ אין לו שום עצה כי אם לישא אשה שתלד שיהא תכונתם כמוהו, ומקטנותם יחנכם ויטפתם באהבה למלך.

וסיים הרה"ק זי"ע שזהו סוד הנישואין כי שעת הכניסה לחופה הוא כהכנה ליום המיתה שצריך לחשב ימיו ושנותיו, ולכן ישא אשה להעמיד עבדים נאמנים למקום ב"ה. וזהו שכתוב בתורה: ואברהם זקן בא בימים (בראשית כד, א), שנתיישב אחר שכל ימיו עסק לפרסם אלוקותו ית"ש, ולחבבו על כל העולם, וכשנזדקן נתן אל ליבו על מי יטוש עבודה הלזו, - וכפי שהתאונן והנה בני ביתי יורש אותי, הגם שהוא דמשק אליעזר שדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, מכל מקום אינו עצמו ובשרו. ולכן כאשר בירך את אברהם בכל - עולה בגימ' בן, אמנם מה יהיה תכליתו, שהרי לא

ביאורי הפרשה

האיך לא חשש אליעזר שיתפסו אותו בשקר

למה לקרוא לה, אלא מוכח שכל הזמן הזה בעת דיברו לא היתה רבקה כלל נמצאת שם, אלא היתה בבית אמה, וגם אמה לא היתה שם כלל אלא היתה בביתה, ולא יכלה אפילו לומר סדר ההשתלשלות, אחרת מדברי העבד. (וידוע הדבר שכך המנהג אצל הערביים בני שמעאל, שהנשים לא מתערבות כלל בשיחת הגברים, משום שזה נחשב חסרון כבוד אצלם שאשה תביע דעתה אחרת מן הגבר, או בפניו, או תוסיף על דבריו, כי האשה ודעתה נחשבת בזויה, וברוך שעשני יהודי, אשר תורתנו הקדושה מצוה לכבד את האשה ודעתה, ויתכן שכך נהגו בבית בתואל, שהנשים לא נכחו כלל בעת שיחת גברים, ואף אם אמה של רבקה רצתה לומר אחרת לא יכלה).

ג) עוד תירץ, שרבקה רצה לבית אמה וסיפרה "כדברים האלה", קאי על דבריו האחרונים, דהיינו שיש מקום לנו ללין גם תבן גם מספוא רב, ויבא אלינו ללין בביתנו עם גמליו, ואם כן ליכא קושיא כלל, שהיא לא סיפרה על קבלת התכשיטים, ועל שאלת בת מי את, אלא שיבוא אלינו אורח.

ד) עוד תירץ, שיתכן והאם כלל לא שמה לב לדברי רבקה ולסדר השתלשלות הדברים שהרי רבקה באה עם הנזם ועם הצמידים, והאם הסתכלה עליהם ולא נתנה ליבה לדברי ביתה, וכדרך שעשה לבן בראתו את הנזם והצמידים על ידי אחותו שרץ מיד, (פסוקים כ"ט ל'), וביארו רש"י והאור"ח הקדוש שם בשם רבותינו למה רץ אלא שראה את הנזם, ואמר עשיר הוא זה, ונתן עיניו בממון. יע"ש. ויתכן שכך נהגו גם האם שנתנה עיניה בממון, ולא שמה לב כלל לדברי ביתה, ועל כן לא יחסה משמעות לסדר ההשתלשלות.

מאת הרה"ג ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א מח"ס גם אני אודך ומרבני כוללנו

בפרשתנו פרשת חיי שרה כתוב: ואשאל אותה ואומר בת מי את ותאמר בת בתואל בן נחור אשר ילדה לו מלכה ואשים הנזם על אפה והצמידים על ידה. (בראשית כ"ד, מ"ז)

ופירש רש"י ח"ל: ואשאל ואשים, שינה הסדר, שהרי הוא תחילה נתן ואחר כך שאל, אלא שלא יתפשוהו בדבריו ויאמרו האיך נתת לה, ועדיין אינך יודע מי היא, עכ"ל.

ושאל בני הרב שלמה נ"ו שהנה כאשר רצה הנערה וסיפרה לאמה, לכאורה סיפרה את השתלשלות הדברים כהייתן, שקיבלה התכשיטים, ואחר כך שאל בת מי את, ואם כן כיצד לא תפסוהו בדברים על שינוי דבריו לאחר מכן כשסיפר הדברים לבתואל ולבן, ?

א. הנה בספר מעם לועז (בפרשתנו פסוק כ"ח), תירץ בשם הריק"ש שרבקה היתה חריפה, ולא סיפרה כפי שהיו הדברים במציאות, היינו שבתחילה נתן לה המתנות, ואחר כך שאלה בת מי את, שאילו סיפרה כך, היו חושדים אותו באיזה דבר רע, כי אין נותנים מתנה לפני שידעו מי המקבל, ולכן הפכה הדברים ואמרה ששאל תחילה בת מי את, ואחר כך נתן לה המתנות, וזהו שאמר הכתוב "ותגד לבית אמה **כדברים האלה**", דהיינו שסיפרה לאמה כדברים האלה בערך, ולא בדיוק. עכ"ד, ודפח"ח.

ב. ידידי הגאון רבי ברוך דדון שליט"א, מח"ס "גם ברוך יהיה", וש"ס, כתב לי לתרץ בשלשה אופנים, ח"ל: הנה רבקה ואמה דיברו בבית אחר, כמבואר ברש"י (שם פסוק כ"ח), שדרך הנשים היתה להיות להן בית לישה בה למלאכתן, ואם כן לבן ובתואל לא שמעו כלל את דברי רבקה, שהרי הם היו בבית אחד, והן היו בבית אחר, ורק אחר כך אחרי כל דבריהם קראו לרבקה לשאול פיה, כמבואר בפסוק נ"ח, ולכאורה

הילולא דערדיקיא

הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע

לאחר המלחמה חזר מהר"ד מבעלזא לגליציה והתיישב בעיר הולושיץ עד לסיום התיקונים והשיפוצים בבית הכנסת של בעלזא.

בראש השנה של שנת ה'תרפ"ז הגיעו המונים מחסידי בעלזא לתפילות הימים הנוראים במחיצת מנהיגם הקדוש, כנהוג בחצרות החסידים, הרבנית שהבחינה כי בשנה זו הגיעו יותר חסידים מבכל שנה שחה על כך לרבי שענה לה כי בעוד כמה שבועות – ביום ראשון בשבוע של פרשת תולדות – יתקלהו אצלו יותר חסידים מהמונים שהגיעו לחגים, זאת למרות שיהיה זה יום חול רגיל.

בליל שבת קודש כ"ב במרחשוון שנת ה'תרפ"ז התבקש האדמו"ר רבי ישכר דוב רוקח מבעלזא לישיבה של מעלה, וביום ראשון נערכה הלווייתו בהשתתפות אלפי אנשים שהגיעו לחלוק כבוד אחרון לרבם. אז הבינה הרבנית את אשר צפה הרבי ברוח קודש.

רבינו זי"ע נקבר בבית העלמין בעיירה בעלזא בסמוך לקברי אבותיו.

רבינו הרה"ק רבי אהרן ראטה זצ"ל, הסתופף בצילו כתשעה חודשים רצופים, לימים התבטא שבבעלזא הוא רכש את העבודה במידת היראה, ובבלאזוב הוא קנה את מידה האהבה.

כן אמר רבינו זצ"ל שלהסתכל בקלסטר פניו של הגה"ק מהר"ד מבעלזא היתה סגולה גדולה ליראת שמים כי תמיד היתה יראה עילאה חופפת על פניו, ועל כן היה הגה"ק מבעלזא מטיל אימה ופחד במבט עיניו.

פעם בא פעם לפניו רבינו המהר"ד זי"ע יהודי עם בנו הבחור, והתאונן בפניו שהבחור אינו מתמיד. שאלו הרבי: "האם הוא עצמו לומד משהו?" ענה לרבי שאין לו זמן ללמוד כי הוא עסוק מאד על המחיה ועל הכלכלה בכל שעות היום וכשהוא בא לביתו הוא מתמוטט ונופל מיד למיטה, ואין לו זמן ללמוד.

אמר לו הרבי: "אם אתה אינך מביט בספר יהודי, ואף שיש לך תירוצים שונים אך אינך מסתכל בספר, ומהיכן יקבל בנך חשק ללמוד? הרי אינו רואה אותך יושב בבית ללמוד, ואם יראה שעל אף עייפותך תתיישב ללמוד, ממילא יקבל הבן חשק ללמוד"

זכותו הגדולה תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

הרב הקדוש רבי ישכר דוב רוקח מבעלזא המכונה 'מהר"ד' (מורנו הרב רבי ישכר דוב) או 'האדמו"ר הקודם' היה מנהיגם של חסידיו בעלזא לפני השואה, בתקופתו גדלה החסידות והתפתחה מאוד.

רבינו זצ"ל נולד בשנת ה'תרי"א כבן השני לאביו האדמו"ר רבי יהושע רוקח מבעלזא זי"ע ולאמו הרבנית רבקה מרים ע"ה.

עוד בצעירותו התבלט בשקדנות מפליאה בלימוד התורה וכאשר הגיע לפרקו בגל 14 הקים בית בישראל והתחתן עם הרבנית בתיה רוחמה בת הרה"ק רבי ישעיה משולם זוסיא טברסקי בן הרה"ק רבי אהרן מטשערנוביל.

מזיווג זה נולד מי שעתיד היה לקומם את חסידות בעלזא לאחר השואה – הלא הוא האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זי"ע.

בצעירותו התאלמן ונישא לא"מ בזו"ש לבתו של הרה"צ רבי אברהם שמואל מברעזנא – חתן האדמו"ר רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע.

עם פטירת אביו ביום כ"ג שבט ה'תרנ"ד קיבל רבי ישכר דוב את מינויו לכהן כמנהיגה של חסידות בעלזא וכרבה של העיירה.

הרבי הנהיג את החצר החסידית בהצלחה רבה ונודע כתלמיד חכם וכפועל ישועות גדול, רבים שיחרו לפתחו לקבלת ברכה ועצה – גם כאלו שלא נמנו על חסידיו, בתקופתו גדלה החסידות והתפתחה מאוד.

רבינו זי"ע היה ידוע בהתנגדותו החריפה לתנועת המזרחי ולציונות שבה ראה אסון רוחני לכלל העם היהודי. הרבי הקפיד מאוד על מנהגי ישראל ואמר כי מי ששואל ומקנטר את מנהגי ישראל הקדושים בידוע שנכנסה בו רוח כפירות ואפיקורסות.

אמר פעם כי מי שילמד חומש ורש"י עם התרגום – לא יחטא באותו היום, והוסיף כי כל ההנהגה של האדם ברוחניות ובגשמיות במשך השבוע תלויה בדבר זה.

בפרוץ מלחמת העולם הראשונה הפכה העיירה בעלזא לשדה קרב ובית הכנסת של החסידות שימש כבית חולים לחיילים.

האדמו"ר עבר להונגריה ושם התיישב במונקאטש שבה התגורר ושימש כרב העיר האדמו"ר ממונקאטש בעל המנחת אלעזר. לאחר תקופה עבר לעיר ראצפארט.